

REVISTA LITERARA

APARE O DATA PE SEPTEMANA

Abonamentul: Pe un an, 20 lei; pe 6 luni, 10 lei; pe 3 luni, 5 lei.

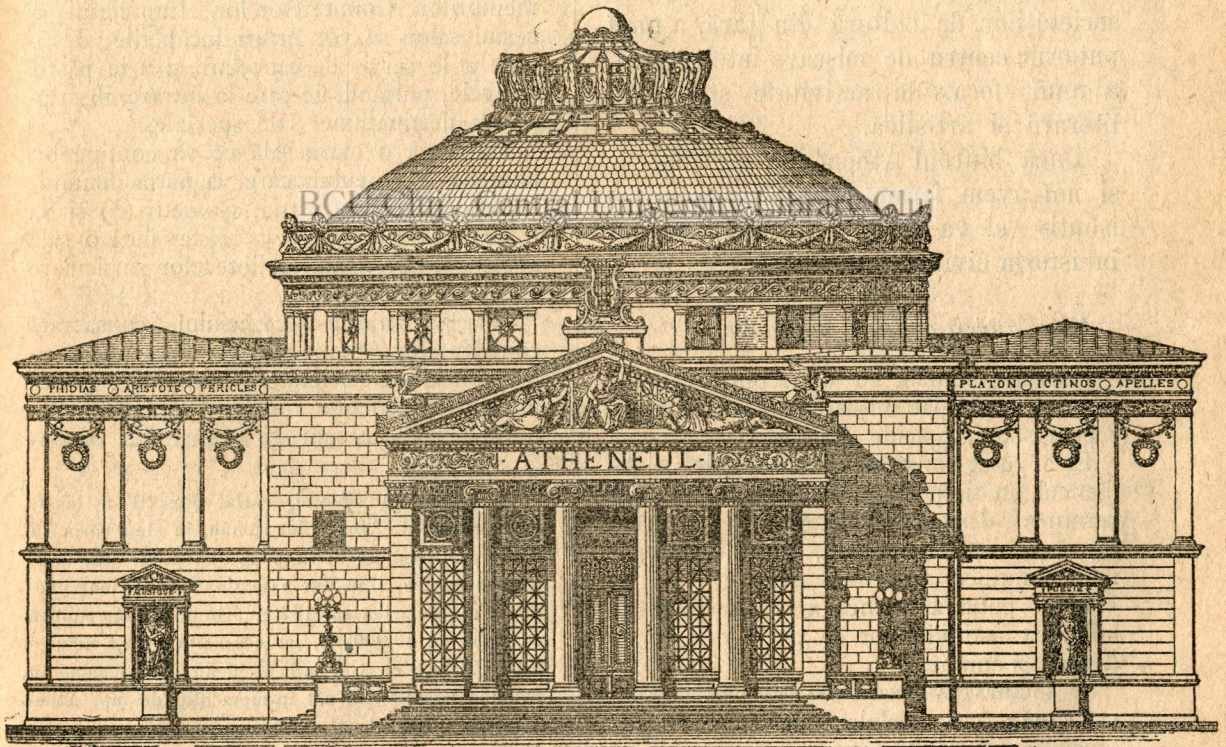
DIRECTOR:
ST. VELLESCU

Redactor-Administrator:
Th. M. STOENESCU

SCRISORILE
nefrancate se refuza

REDACTIA SI ADMINISTRATIA
PASAGIUL ROMÂN No. 3 BIS.

ABONAMENTELE
se platescete 'nainte

VIIITORUL EDIFICIÛ
AL
ATHENEULUÎ

Dăm astă-zî, în coloanele *Revistei* noastre, locul de onoare unui document care va rămînea.

Acest document formulează, cu o rară claritate de limbăgiu, o înaltă concepțiune.

Nu este numai vorba de un frumos palat, care va fi o adevărată operă de artă arhitecturală.

Este vorba de corporizarea în Capitala României, în ordinul de idei cel mai înalt, de cristalizarea, — cum să exprimă documentul, — a marelui principiu de forță și producțiune al Statelor și societăților moderne, principiul inițiativei private.

Este vorba de crearea, prin gruparea împrejurul Atheneului, a tuturilor societăților de cultură din țară, a unui puternic centru de mișcare intelectuală, a unui focar de activitate științifică, literară și artistică.

Dacă biuroul Atheneului va isbuti — și noi avem ferma convincțiune că va isbuti — el va scrie o frumoasă pagină în istoria civilizațiunii române.

Către amicii culturai naționale

Publicul român, cu o neconținută simpatie, a încurajat mișcarea intelectuală începută sub auspiciile Atheneului.

El a putut constata toate silințele ce Atheneul, în timp de douăzeci ani, și a dat pentru a deștepta în Capitală, și în urmă a' răspândi în toată țara, gustul ocupațiunilor științifice, literare și artistice.

El a putut asemenea a se convinge de utilitatea instituțiunilor ce au izvorit de la densusul, și anume :

1° SOCIETATEA PENTRU ÎNVĂȚĂTURĂ POPORULUI ROMÂN, cu scoalele sale normale, cu scoalele sale de meseriași din care a eșit *Societatea Concordia*, cu scoalele sale de adulți pentru instrucțiune civică și instrucțiune generală.

2° SOCIETATEA FILARMONICĂ ROMÂNĂ CU concertele sale simfonice și silințele de a răspândi în public gustul muziceii clasice.

3° SOCIETATEA AMICILOR DE BELE-ARTE CU

prima expozițiune artistică generală ce s'a organizat în țară și încercările de a deștepta gustul artelor plastice.

Astă-zî, Atheneul înrădăcinat în inimile tuturilor, grație publicului luminat, crede momentul sosit de a construi un edificiu care să-i serve de domiciliu nu numai lui și societăților isvorite de la densusul, dar încă și acelora de inițiativă privată ce urmăresc un scop analog cu al său și anume : *Societatea geografică, Societatea corpului didactic, Societatea științelor medicale.*

Ast-fel, Atheneul continuă a rămînea credincios misiunii ce și a impus, încă de la creațiunea sa, de a fi promotorul tuturilor lucrărilor și activităților ce au drept țintă finală : *Instrucțiunea și Educațiunea națională.*

Societățile sus enumerate vor avea în edificiul Atheneului un salon comun, care va servi pe rënd la întrunirile particulare ale membrilor Comitetelor lor. Imprejurul acestui salon se vor grupa încăperile destinate a le servi de cancelarii și a le păstra arhivele, purtând, fie-care la intrare, inscripțiunea destinațiunii sale speciale.

Pe lângă o mare sală ce va conține biblioteca Atheneului, care va purta denumirea de bibliotecă Scarlat Rossetti (1) și va fi deschisă publicului, va exista încă o sală analoagă, destinată bibliotecelor particulare a celor-lalte societăți.

Sala principală a edificiului, consacrată conferințelor Atheneului, va servi încă pentru concertele societății filarmonice, pentru întrunirile generale ale membrilor celor-lalte societăți, precum și pentru alte ocupa-

1). Defunctul Comite Scarlat Rosetti a lăsat, prin testament, Atheneului român, în sinul căria s'a aflat ca Președinte în timp de mai mulți ani, două case și un loc. Una din case s'a vëndut mai imediat după moartea sa (1873), prin licitațiune publică cu suma de 40,000 lei, iar cea-laltă a fost neînceput închiriată cu 100 galbeni pe an. Aceste sume au fructificat, ast-fel în cât în momentul de față Atheneul are deplusă la Casa de depuneri și consemnațiunii suma de 128,000 lei în scrisuri fonciare rurale 5% după cum rezultă din recepisele acestui stabiliment cu No. 078,665, 096,003, 099,227 și 13,916. La această sumă se adaogă 10,000 lei lăsați de reposatul D. H. Vasile. Vinzându-se locul și cea-laltă casă, estimate aproximativ la 70,000 lei, fondul Atheneului se va ridica la o sumă ce poate trece peste 200,000 lei.

țiuni intelectuale ce vor intra în cadrul Atheneului.

Arta pură și artele aplicate (artele decorative și artele industriale) își vor avea fiecare câte o sală specială, una, consacrată expozițiilor și colecțiilor artistice proprii zise, alta, destinată a conține un muzeu industrial, având o mare încăpere pentru studiul artelor desemnului. Industria va fi în vecinătatea artei de care,—ca în toate secolele cele mari de civilizațiune,—va căta a se inspira în diversele sale manifestațiuni. Arta se va cobori către industrie sau mai bine industria va căta a se înălța către Artă.

Domnilor și iubii compatrioți,

Nu este nevoie a insista asupra însemnătății concepțiunii cu care ne prezintăm înaintea D-voastre. Atheneul, precum și societățile de cultură ce enumerăm nu 'și vor asigura existența și nu vor ajunge la complectarea lor dezvoltare, pe cât timp nu vor avea un domiciliu al lor propriu.

Cine nu înțelege încă semnificațiunea și importanța unui edificiu, în care luând un corp și cristalizându-se marele principiu de forță și producțiune al Statelor și Societăților moderne, principiul inițiativei private — își vor găsi un punct de reazăm și de raliere asociațiunile ce 'și propun, în sfera lor de acțiune, să deștepte și, în același timp, să coordone toate activitățile și toate energiile inteligenței naționale.

Un asemenea edificiu destinat a deveni în Capitala României, un adevărat templu al Artei și Științei, trebuie să fie mai înainte de toate o operă de artă. După planurile ce s'au făcut, și după o estimație aproximativă, suma trebuitoare, pentru a'l înălța,

se ridică între cinci și șase sute mii de lei.

Atheneul, dispunând numai de un fond de 200,000 lei, vine, prin loteria de față, (1) de face apel către toți amicii culturii naționale, invitându-i de a se asocia cu densusul pentru a începe și termina împreună o operă eminentă utilă și eminente națională.

Domnilor și iubii compatrioți,

Dacă există într'un Stat interese tranzitorii și de partid, există, mai presus de densesle, interese permanente și exclusiv naționale.

Atheneul este și voește pururea a rămânea, în dezvoltarea concepțiunii cu care se prezintă înaintea țerei, interpretul acestor din urmă interese.

Pe acest tărâm avem intima convicțiune că vom găsi — pe lângă un înalt sprijin în patronagiul MM. LL. Regele și Regina, această înaltă expresiune a intereselor naționale — un ajutor puternic în Guvern și în toți Români bine-cugetători, ast-fel în cât — printr'un avânt comun — să contribuim cu toți a pune România pe calea de a 'și îndeplini misiunea ce 'i impune atât situațiunea sa geografică cât și trecutul său istoric, adică, de a deveni pe confinele Occidentului și Orientului un centru din care să se răspândească asupra popoarelor Europei orientale raze de lumină și civilizațiune.

BIUROUL ATHENEULUI:

Președinte: N. Kretzulescu.

V.-Președinți: C. Esarcu. — P. S. Aurelian.

Secretari: Gr. N. Manu. — C. Stancescu.

Cassier: G. M. Tattarescu.

1). Loteria pentru clădirea edificiului Atheneului, autorizată de guvern prin deciziunea din 30. Aprilie 1885. — Loturile câștigătoare vor fi: Un mare lot de 75,000 lei: un lot de 20,000 lei: un lot pe 10,000 lei, un lot de 5,000 lei; cinci de câte 1,000 lei, cinci-zece de câte 100 lei. Total 120,000 lei;

Prețul unui bilet, un leu. — Biletele se găsesc al Casierul contabil al loteriei D. Th. Ștefănescu, directorele Băncii Naționale, precum și la toți debitanții de tutun din țară, la principalele Case de Bancă și de Credit, la principalii librari și comercianți, la gări etc., iar, pentru ori-ce informațiuni se va adresa la: Cancelaria Loteriei, în biourouie Revistei Literare, Pasagiul Român, 3 bis, București. — Banii din vânzare se depun la Banca Națională și sucursalele sale. Loteria se va trage în București la 1 Noembrie 1885 în Sala Atheneului. Loturile câștigătoare se vor plăti în bani, la prezentarea biletelor; câștigurile nereclamate în timp de șase luni, după tragere, ele vor rămânea în folosul construirii edificiului Atheneului.

S A N D A

I

Nu departe de târguşorul Terveşti, pe o movilă lângă drumul care duce în munţi, e cârciuma lui moş Ilie. Jos la picioarele mobilei se află o bisericuţă cu o clopotniţă verde; o clădire așa de învechită și prăpădită în cât 'ți-e milă când te uiți la dânsa,

Cu totul alt-fel este casa de care ține cârciuma lui moş Ilie: curată și imbiетоare cu un acoperământ de tinichea albă, care lucește în soare și cu un potet frumos și bine îngrijit în dosul casei. Ce minune că oamenii se îndeasă mai mult și mai cu drag în casa lui moş Ilie de cât în biserică, ce minune că în loc să asculte leturghia popei Năstase, se strâng voios împrejurul ceradacului lângă cârciuma, unde țiganul Grigore le cântă din vioară hore și doine. Las' apoi că moş Ilie are în pivniță un vin vechiu de Drăgășani și Cotnar căruia îi merge vestea și o țucă cum n'o găsești la altul, drum de șapte poște. Apoi moş Ilie mai este și om de omenie; cine n'are bani peșin îi dă pe datorie și ia în schimb ca amanet ori-ce se întâmplă.

Are deci tot-d'a-una la densusul tot felul de unelte de plugărie și hambarele lui sunt înțesate de tot felul de grâne. Când te uiți la densusul, n'ai crede că-i așa de prietenos.

Moş Ilie e un om ca de 50 de ani tre-cuți, subțirel, cu o față sbârcită împre-muită de o barbă căruntă, nepieptănată, cu niște ochi mici negri înfundați în cap și acoperiți de sprincene stufoase. Capul îl ține tot-d'a-una într'o parte, vorbește încet, mai mult în șoapte și abia l'auzi când rîde. Moş Ilie e un om de omenie, dar mai ales cu acei țărani cari drept plată n'au de cât munca lor. „Nu-i nimica,” spune el tot-d'a-una, când un biet sărac vine să bea pe datorie, „nu-i nimica, bea cât poțești și nu te îngriji de plată. Bun e D-zeu și om vedea.—Și se vede într'adevăr. După un timp oare-care, moş Ilie își face socoteala și pune pe datornicul lui să'și puia degetul pe o hârtie timbrată. Ast-

fel, cârciumarul strânge pe fie-care an un vraf de hârtii timbrate cari nu se plătesc cu bani ci cu muncă.

Lui moş Ilie îi priește socoteala. Moșioara lui, pentru că nu e departe de târguşor; pământul 'i-e tot-d'a-una bine și la vreme lucrat, ba moş Ilie mai poate să vînză brațe și la alți arendași. Așa, ajunse în scurtă vreme om cu stare, unde n'avuse înainte nici 50 de galbeni ca să'și deschidă cârciuma. Unii scosese ră vorbă că a ajuns chiabur. Dar când îi întrebă mai cu dinadins cum își făcuse el stare, ei se cam codesc. Căci se șoptește pe aci pe colea că nu'î lucru curat cu averea lui, că moş Ilie este gazdă de contrabandiști și că ar fi chiar prieten cu vestitul contrabandist Mărgărit, care a omorît de curând un jeandarm. Dar vorbele astea nu se prea lua în seamă și nimeni nu se miră că moş Ilie e consilier comunal, că vorba lui e cu greutate și că nu se ia la Primărie nici o hotărîre fără știrea lui. Dacă ar fi voit, de mult chiar ar fi fost ales ca Primar. Dar el nu umblă dupe d'alde astea, el fuge de bătaie de cap și se cam teme că, odată ajuns Primar, să nu se găsească oameni buni cari să spuie sub-prefectului vorba că nu e român neaoș, ci un armean, cu toate că de mult își schimbase numele, într'un nume curat românesc și să iscălește Ilie Pruncu în loc de Artin Hacie. Și apoi, nu'î prea plăcea să aibă afaceri oficiale cu d. sub-prefect Costescu. Căci d. Costescu de câte ori este în ecsercițiul funcțiunei este scurt la vorbă și dărz. Altminteri un domnișor plăcut, dulce la vorbă, deschis, glumeț bea cu plăcere unu, două, chiar și trei pahare de vin și nu'î se cunoaște că ar fi avut și el niște dă-raveri neplăcute cu justiția din cauza frustrări de bani și abuzuri de încredere. În zile de sêrbătoare, nu'î vezi nici odată în cârciuma moșului Ilie, ca să nu'și piarză prestigiul, fiind în mijlocul țărăni-meî. Din potrivă, îl întâlnești acolo des în zile de lucru și cârciumarul nu mai poate de bucurie, ori de câte-ori s'abate pe la densusul. Il primește cu multă smerenie, îi aduce singur cel mai bun vin pe

care 'l are, și ascultă cu multă evlavie vorbele sub-prefectului. D-lui Costescu îi place să vorbească cu multă chibzuială despre ale dregătoriei județului și din când în când se mai strecoară și o vorbă despre contrabandiști, și cât necaz îi face! Lucru ciudat, mai tot-d'a-una când d-l Costescu se găsește cam strâmtorat la pungă, pomenește de contrabandiști. Moș Ilie înțelege unde bate și lasă să a-lunece câți-va zimți în mâna d-lui Costescu, când își ia ziua bună de la dânsul.

D. Costescu numărând încet banii pe cari îi lasă să cază unu câte unu în busunar, se simte tot-d'a-una mișcat și ar fi în stare să îmbrățișeze toată lumea. Atunci își mai aduce aminte și de Sanda, fiica oarbă a cârciumarului. Când îi vorbești lui moș Ilie de Sanda lui, se schimbă într-o clipă. Privirea-i pânditoare dispăre, ochiul lui întunecos strălucește de bucurie părintească și nu ostenește a vorbi mereu de fata lui. Ea și pierduse lumina ochilor acum două-spre-zece ani când era numai de șase ani. Era într-o zi de Cup-tor, când trăsnetul loyise casa, omorându-i femeia și orbindu-i copila. Moș Ilie crezuse că această nenorocire îl va doborî. Dar omul mai mult duce de cât crede. Copila se întremă cu încetul, dar lumina ochilor nu-i se mai întoarse. Avea niște ochi ca murii câmpului, cari încălziau inima lui ca o rază dulce de soare. Își aducea aminte cum într-o zi, când a vrut să bată pe reposata lui, își ridicase deja mâna, auzi glasul rugător și duios al copilei grăind: nu bate pe mama. Și cum zicea aceste cuvinte, se uita la dânsul cu ochii săi lucitori, așa în cât mâna îi căzu în jos ca vrăjită. Când i-a murit nevasta, n'a plâns; își zicea: așa mi-e soarta, toți trebuie să murim și ferice de acela care moare într-o clipă. Dar plânse din fundul inimei, când văzu pe Sanda orbocăind prin odae și când sărmana copilă îl întrebă de nu va mai vedea nici odată lumina soarelui. Așa crescuseră Sanda oarbă și înflori ca un bujor, că era lumei drag să o privească. Era bună ca pânea cea bună și pelița obrazului și mânușițele ei așa de gingașe și albe ca ale fetelor de boeri. Moș Ilie tot mai hrănea nădejdea că ea își va recăpăta vederea. Căci mai sunt doftori mari prin lume, își

zicea el, și la dânsii se va duce chiar de l'ar costa și o mie de galbeni.

Ar da cu bucurie, dacă ar ști că-vor aduce vederea copilei sale. Și apoi are să înceapă și el un alt traiu: are să se mute la București, are să și cumpere casă și trăsură și o să trăiască ca un boer mare. „Și apoi să vedem dacă nu'mi voi mărita eu fata după un coconăș din cei mari.“ Așa și isprăvea moș Ilie tot-d'a-una povestea despre fata lui.

II

Era într-o zi de Octombre pe la toacă în cârciuma lui moș Ilie nu era nimeni afară de cârciumarul care ședea lângă teșghea și scria în catastihul său cel mare. Din când în când un suris se furișa pe obrazul lui sbârcit. Era mulțumit cu so-coteala. O bună parte din recoltă era vên dută și banii în mai multe fișicuri de galbeni erau bine păstrați în lada de fer ce și o cumpăraseră de curând. Nici cu cârciuma nu era nemulțumit și vedrele de spirt predate lui Mărgărit au fost cărate în București, ceea-ce aducea iarăși câștig bun. Lui moș Ilie i-ar fi părut mai bine dacă n'ar fi trebuit să aibă daraveri cu Mărgărit, care putea să'l bage în belele. Și de aceea nu ducea nici o zi cu liniște. Se temea ca nu cum-va Mărgărit să cază în mâna Poliției și adus înaintea judecătorului să spuie cu cine era tovarăș. Și când acest gând trecu prin mintea lui, se cutremură.

Ce se va alege de Sanda mea, își zicea el, când mă vor duce la închisoare, și încă dacă mă vor osândi la mai mulți ani de pușcărie? Ce va face sêrmana copilă oarbă, singură, fără nici un sprijin? Toată averea lui strânsă de dânsul cu atâta muncă și chin în curgere de mulți ani, ca să pregătească fetei sale o viață lină și ticnită, se va risipi. Cine o să se ducă cu Sanda lui la doftorii cei mari, să o caute?

Bătrânul suspină greu. De-odată, tăcerea fu întreruptă de sunetul clopotelor bisericei de alături, moș Ilie s'apropiă de ferestră și se uită în jos spre târgușor, unde zări pe popa Năstase și alți cunoscuți care duceau un mort la groapă. Până atuncea, moș Ilie nu se prea gândise la moarte. Acum însă acest gând îl coprinse nă-

praznic, cu toată amărăciunea. Și iarăși se întrebă: ce se va alege de fata mea când n'oiu mai fi. Da, fără zăbavă trebuie să plec, trebuie să mă leapăd de tâlharul de Mărgărit și să mă las de toate. Subprefectul îi povestise minuni de iscusința doftorilor din streinătate și de ce să nu se milostivească D-zeu și de lauda lui. Și așa chibzuia și se gândea mereu... Iși închipui că vede ochii strălucitori a ficei sale și pe dânsa pășind ușor și sigur cu trupul mlădios îmbrăcat în rochia cea neagră ce i-o adusese din București — și ce bine îi ședea, și ce bine o prindea pălăria neagră împodobită cu o pană albastră. I se făcu dor de fată, și alergă în grădină ca s'o caute. Acolo, într'un colț era o boltă acoperită peste tot cu frunze de viță. Într'un jilț ședea Sanda cu fața palidă și cu capul plecat ușor pe piept. Era de o frumusețe minunată. Avea părul lung, bălaiu și mătășos, care îi cădea despletit pe umeri, o frunte mică și eșită în afară, o față albă ca floarea crinului, un nas drept cu nări neastâmpărate și o gurică mică cu buze ca două cireși. Peste ochi purta o legătură îngustă de mătase neagră, Lângă dânsa ședea întins un câine ce se încălzea la soare și din când în când prindea muște. În fața boltei sta întins pe iarbă verde un flăcău ca de vr'o 18 ani, cu părul lung încalcit și cu ochii negri cu care se uita în slava cerului. Era o rudă a lui moș Ilie, un pierde-vară, care lucra cel mult o zi într'o săptămână, iar celelalte zile le petrecea când cântând din vioară în taraful lui Grigore, când ajutând lui Mărgărit, așa, de bunăvoie. Moș Ilie stătu și se uită câtă-va vreme cu ochii plini de dragoste la sârmana sa copilă și apoi se întoarse în cârciumă. În boltă era liniște. Fata clătină capul la dreapta și la stânga după sunetele clopetelor până când se pierdură. Apoi se întoarse către băiat și îl întrebă:

— „Miroane, ce sunt clopetele astea?”

— Da de unde să știu, răspuse Miron, fără a se mișca din loc, orî fi prohodind pe cine-va.

Sanda remase pe gânduri. Apoi iar începu:

— Tu, la ce te gândești când auzi clopetele?

Băiatul ridică capul și se uită țintă la ea. Această întrebare i se păru lui cam

ciudată, încreți fruntea că par'că ar fi vrut să-și aducă aminte de gândurile ce-i trecuseră prin cap când auzise sunetul clopetelor. Dar nu izbuti, căci, nu se gândise la nimica și iar lăsa să cază capul în iarbă. Apoi răspuse restit: „Ce-mi bați capul de giaba, Sando, nu m'am gândit la nimica.” Fata nici nu băgă de seamă restirea lui și zise:

— Cum? nu te gândești la nimic; nu-mi vine a crede, dar când vezi tu oameni morți, la ce te gândești? Văzut-ai vreodată un mort, Miroane?

Miron se cam strâmbă și se scărpină în cap. El în viața lui nu se pusese pe gânduri și de aceea îi venea cam greu să-i răspundă fetei.

— Da, am văzut oameni morți, zise el în sfârșit, și te înfioră când te uiți la ei. Mai ales când îi îngroapă. Vara mai merge, ținterimul e verde și florile cresc pe morminte. Dar iarna, nu, n'aș voi să mor iarna.

— Dar ești aș muri orî când mi s'ar întempla, zise fata oftând.

— De ce vrei să mori? strigă Miron grăbit, doar nu te iubește moș Ilie, nu face el toate ca să te vază fericită? Și ești! Ce o să mă fac? la mine nu te gândești? Cum am să intru eu în cârciumă, când nu te voi vedea — când nu-ți voi auzi glasul?

El vorbea între lacrimi. Dar Sanda par'că nici nu auzea ce vorbea el, și spuse:

— Când vezi tu fete frumoase și cu ochi luminoși, ce gândești?

— Nu gândesc nimica, răspuse el supărat.

Acest răspuns se vedea că îi era dupe plac.

— Dar când mă vezi pe mine, urmă ea voios, în aste haine noi, frumoase, atuncea ce gândești?

La aceste cuvinte ea se sculă și puse mâna pe umărul băiatului, care se sculase și el și sta drept înaintea ei.

— Când te vîz pe tine așa, răspuse el, uitându-se la fata gingașă cu ochii strălucitori, nici atunci nu gândesc nimica. Dar mă uit la piciorușele tale și mi zic — ce piciorușe gingașe are Sanda și cât de albe îi sunt mâinile și cât de frumoasă îi e pelița obrazului. Numai în București am mai văzut ast-fel de fete și mă mir cum de ești așa bună cu mine.

Obrazul fetei s'acoperi de o roșată adâncă; îmbrânci puțin băiatul, făcu căți-

va pași și s'apropie de ulmul, ce era înaintea bolții și își rezemă capul de trunchiul. Soarele era la asfințit, una din razele-i se strecură prin frunzișul veșted al pomului, lumina fața albă a Sandei și se resfrângea în cosițele ei aurii. De departe s'auzi văjiitul apei de la moară, sus în slava cerului cânta ciocârliă și un vânt ușor mișca frunzișul, care foșnia și șoptea la urechia copilei oarbe, lucruri tainice și minunate. Se vede dar că tot mai e cine-va, care o iubește, cu toate că e oarbă, și nu numai tatăl ei dar și alții, de pildă Miron. La acest gând îi trecu prin inimă un fior de nespūsă bucurie, cum nu mai simțise până atuncea. Și ea înțelegea de-odată văjiitul moarei, cântecul ciocârliiei, foșnitul frunzișului cu acordul lor tainic, și toate aceste sunete se intrupău în sufletul ei și căpătau viață și culoare, și se lumineau și se încheagău din ce în ce mai mult, până când se desfășură înaintea ochiului ei sufletească o lume întregă luminoasă. Ea vedea păduri înverzite, rîuri scilpitoare, lacuri lucitoare și oameni ce se plimbau în tăcere; din când în când fulgera ca o rază de soare peste această lume; numai cerul albastru nu îl vedea și ea îl căuta în zadar, par'că era acoperit cu umbra nopții.

— Miron! strigă ea de-odată ca deșteptându-se dintr'un vis.

— Miron ca să nu supere pe fată se tolănise iar pe iarbă și își rezemase capul de cănele cel mare, care stetea lungit la picioarele Sandei. Lui Grivei, așa îl chema pe căine, nu îi cam plăcea să slujească de căpătâiu lui Miron, căci mârșia și din când în când se încerca să apuce pe Miron de nas. — Miron! zise Sanda încă o dată: acumă îi-am văzut pe toți, pe tata, pe popa, pe sub-prefect, pe tine, numai pe el nu pot să îl văz orî cât mă muncesc...

— Pe cine? întrebă Miron mirat.

Ea stete puțin la îndoială, apoi zise repede: — Pe Mărgărit și obrajii săi se roșiră.

— Dar ce îți pasă ție de Mărgărit? întrebă el. — Ea par'că nu auzise această întrebare și spuse: Mi-e frică de omul ăsta. E tăcut, vorbește puțin, cu mine a vorbit abia de două ori. Ce treburi are tată cu el?

— Treburi bune, minunate, respuse Miron rîzând, unde poți câștiga mulți bani și

câte odată mai rămâne și ceva pentru mine. Ce-î drept, Mărgărit face pe dracul în patru, lui nu îi pasă nici de poteră nici de geandarnă. Și în târg să îl vezi, cum se poartă el, ai zice că îi boer.

Și câți bani nu cheltuiește; când are e-chef și e în cărciumă cu lăutarii și cu fete, îi sboară galbenii din mână. Numai câte-odată îi reușește al dracului. Mai ales când îl ganca bătrână, baba Cloanța, îi cobește a reu, atunci își aduce și el aminte de biserică și se roagă la sfântul lui, și mai dă și popei Năstase câți-va galbeni pentru moliftă și e așa de posomorit, cât să nu te apropie de el. Dar îi viteaz nu glumă.

— Îți mai înalt de cât tine, Miron? întrebă ea.

— De! mă întrece cu un cap și mai bine și e mai spătos ca mine.

— Ce fel de păr are?

— Bălaiu aurii, cum sunt și cosițele tale, și tot așa ca tine le are el lăsate pe spate. Când joacă, părul lui sboară ca coama de leu. Dar mi-e teamă că n'o să o ducă la un bun sfârșit. „Pentru ce?” întrebă ea iute. „Tu nu știi zise el încet, ridicându-se cu jumătatea trupului, el a omorît pe un jandarm nu departe de București, căci Mărgărit e un căpitan de contrabandiști, și acumă îl caută pretutindeni“.

— Dar dacă îl vor prinde, ce va fi, Mi-roane?

Dacă îl vor prinde, atunci îl vor trimete la ocne; dar pe Mărgărit nu îl prind ei nici odată viu. Asta s'o crezi. Căci îi tare ca un leu și viteaz ca un Făt-frumos. Sanda îl ascultă cu mare băgare de seamă; după ce isprăvi Miron, ea sta un minut cufundată în gânduri; se încercă să își zugrăvească icoana lui Mărgărit după cum îl spusese Miron. Era mai înalt de cât densul cu un cap, lat și spătos, glasul lui era mai tare și mai bărbătesc, părul îi-era lung, dar ochii...

— Ce fel de ochi are, Miron?“

— Ochii albaștrii ca bolta cerului, zise Miron.

Obrazul fetei se întunecă.

— Nu știu cum să mi închipuesc cerul, murmură ea cu amar, „mie mi se arată negru. Ce față are cerul? strigă ea de-odată.

Miron tresări. — „Cerul îi albastru.“ Ea își plecă capul, o durere adâncă se întipări pe fața ei.

— Toate colorile, zise ea încet, mi le pot închipui, numai coloarea albastră nu. Câte o-dată însă când mă gândesc la mama mea și când 'mi aduc aminte de ochii ei, atunci parcă zăresc ca printr'un vël ceva senin, ceva lucitor, ceva nespus de dulce și atunci mă simț așa de fericită! O dacă aș putea să vëd odată, o singură dată cerul albastru saũ ochii albaștrii măcar în vis.“

(Va urma).

Ea tăcu. Umbra sereï învăluisse dealul și valea, sus pe țăria cerului sclipeau stelele strălucitoare, pomii steteau neclintiți, nici o frunză nu se mișca. Era tăcere ca în poveste. De o-dată s'auzi un chiot resunător. „Asta-ï glasul lui Mărgărit“ strigă Sanda. Miron sări în picioare, o apucă de mână și o duse încetinel spre casă.

Dr. M. Brociner.

GANDULUI RATACTOR

Gândule, ce-alergî într'una și mă faci s'alerg cu tine,
Unde mergi ca o nălucă, unde vrei s'ajungi în fine?
Căci sfârșind odată calea peste 'ntregul univers,
Ai s'ajungi la poarta morței, unde nimenea nu bate,
Făr'a nu cădea să'l soarbă lacoma eternitate...
Gândule, mai pune capăt ne'nfrênatului tãu mers!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De atâta rătăcire mă cutremur și 'mă-e frică.
Lumea-atât de fără margini, pentru tine este mică,
O cutreerî într'o clipă și lăsând'o 'n urma ta,
Sfarămî bolțile albastre, zbori spre lumii necunoscute,
Ca și cum ai vrea să afli alte gânduri dispărute,
Ca și cum la omenire ți-ar fi scârbă-a cugeta.

Lasă-mi cel puțin o noapte să mă cule, s'adorm în pace.
Miezul nopței mă 'nconjoară și natura 'ntreagă tace,
Somnul genele 'mi apleacă, voiü să dorm, să m'odihnesc!
Visurile d'altă dată împrejurumî dau ocoale,
Dupe cum un stol de paseri ocolește piscuri goale,
Pe când eu, în nedormire, gândule, te urmăresc.

Lasă-mi să mă gust o-dată dintr'a lumii fericire...
Inima mea întristată e setoasă de iubire!
Voiü să'mi reazăm pieptul rece de un sîn încălzitor;
Farmecile tinereței simt că mă vibrează 'n mine,
Dar ca vânturi rătăcite prin sëlbatice ruine
Răscolesc în van cenușa unui vechiü și stins amor.

Gândule, ce dor te duce său ce patimă nebună
Te îndeamnă zi și noapte să alergi ca o furtună,
Că în lume nu-i nimica să te-oprească un minut ?
Dar în zborul tău fantastic, fără țel mă porți într'una ;
Pe pământ mă plâng eu singur și din cer mă rîde luna,
Ea ce-mi știe suferința și întregul meu trecut !

Luna ! Vastă ironie ce acoperă pământul,
Cu-ale cărei taine nimeni nu și-a 'npreunat cuvântul,
Ea, ce arde 'n culmea nopții ca lumina unui far,
Ea, ce ca un ochiul gigantic al puterii creatoare,
Spionează dulci mistere ca și crime 'ngrozitoare,
Pare-a-și îndulci privirea la destinul meu amar.

Dar de ce, când știe bine, că destinul meu rămâne
Neschimbat, crescându-mi chinul peste chinuri mai bătrâne,
Dupe fie-care rază ce aruncă pe pământ,
Imi arată că se află câte-un cuib de fericire,
Unde 'mi pot uita durerea și a gândului pornire,
Unde pot să am în viață, tot ce nu e în mormânt ?

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ah ! Nimica nu mângâie singuratică-mi privire :
Nu mai pot avea în suflet nici speranță, nici iubire,
Dezgustat fiind de toate, nu mai știu ce vreau, ce sînt ;
Ca și salcia plecată peste luciul apei line,
Mă privesc în unda vieții, și 'ngrozindu-mă de mine,
Mă întreb, fără a răspunde : ce-am cătat pe-acest pământ ?

Gândule, te du, cât poate să te-ajungă-a mea putere !
Fugi cât luna e pe ceruri și 'n odaia mea tăcere ;
Nu mai pot s'alerg cu tine, nici nu pot să mă te-aștept,
Ca și Cain, mergi sêlbatic universul de strêbate,
Dute-acum la poarta morții și încearcă-te de bate,
Voiu să dorm o vecinicie și să nu măi mă deștept!...

Th. M. Stoenescu.

H. C. ANDERSEN

CARTE DE ICOANE FARA DE ICOANE

TRADUCȚIE

de

Dr. M. GASTER

Seara a cincea

Ari,— îmi povesti luna—mă uitam la Parisul agitat, și ochii mei pătrundeau în odăile din Luvru. O babă bătrână, din clasele de jos ale poporului, sărăcăcios îmbrăcată — intră în sala tronului cea goală, călăuzită de o slugă a palatului; Ea voia să vadă sala, voea cu ori-ce chip să o vadă. N'a cruțat nici jertfe, nici rugăminte ca să ajungă până aci. Intrând, împreună mâinile-î slabe și se uită cu evlavie, ca cum ar fi fost în biserică. „Aici era, zise ea, aici! și se apropiă de tronul acoperit până jos de o purpură bogată cusută cu aur. „Aici zise ea, aici era!“ și plecă genuchii și sărută covorul. Mi se pare, că a plâns când lă sărutat. „Asta nu este catifeaua de atunci“ zise sluga nu un zâmbet pe buze. „Dar aicea era, răspunse femeea, și tot așa era.“ „Așa, zise el, și nu așa; ferestrele erau sparte, ușile sfărâmate, și sângele curgea pe jos. Dar ce e drept, ea poate să zică: nepotul meu a murit pe tronul Fraciei. *Da*, repetă baba. Nu crez că a mai, rostii încă un cuvânt; părăsiri sala, amurgul sosea, și lumina mea căzu îndoit de strălucitoare pe tronul bogat al Fraciei. Cine, crezi că a fost baba? Ascultă povestea:

Era pe vremea revoluției din Iulie, către seara zilei celei mai strălucite a izbândeii, când casele fuseseră fortete, ferestrele bastioane și poporul asalta Tuileriesele. Intre luptători erau chiar femei și copii; cu toți intrară în odăile palatului. Un băiat sărac, îmbrăcat în zdrențe, lupta curajos în rândul ostașilor bătrâni; străpuns de mai multe baionete, căzu la pământ, era tocmai în sala tronului; ei l' puseră pe tron, și l' acoperiră ranele cu catifeaua tronului, sângele curgea peste purpura regală. Ce priveliște! Salonul cel splendid, grupele luptătoare, pe jos câte un steag rupt, pe vârful baionetelor fâlăia

tricolorul, iar pe tron băiatul cu fața searbădă și străluminată, cu ochii ridicați către cer, se sbătea în agonia morții. Peptul era gol, hainele sărăcăcioase ale băiatului erau pe jumătate acoperite de draperia purpurei bogate cu crini și de argint!

Încă în leagăn, se progrocise băiatului, că „*Va muri pe tronul Fraciei.*“ Inima de mamă îl visase un al doilea Napoleon.

Razele mele i-au sărutat cununa de imortale pe mormânt, razele mele au sărutat noaptea fruntea bătrânei, când visa icoana pe care o poți zugrăvi aci: „*copilul cel seac pe tronul Fraciei.*“

Seara a șasea

„Am fost în Upsala, zise luna. Am văzut plaiul cel întins cu iarba mărunță și cu câmpiile neroditoare. M'am oglindit în Fyris, pe când corabia gonea pești în stufiș. Supt mine fugeau norii și aruncau niște umbre lungi, peste mormintele lui *Odhin, Thor* și *Freyr*; așa se numesc acele coline. Numele e tăiat din brazda colinelor. Nu e aci un *Bautastein* în care să și scobească călătorul numele, nici vreun zid de stâncă pe care să și l' zugrăvească, de aceea a pus vizitatorul de i-au tăiat numele în glie verde.

Pământul negru se vede în slove și numele mari, tăiate din brazdă și întinse ca o retea peste înălțimea uriașă; o nemurire ștearsă în curând de iarba verde.

Acolo sta un bărbat, un poet; el goli cornul de *mied* cu inelul de argint și șopti un nume. Rugă vânturile să nu l' spue, dar eu am auzit numele, îl cunoșteam. D'asupra numelui strălucea o coroană de conte și de aceea îl rostise șoptind cu sfială.

Eu zâmbeam; căci pe capul său zăream strălucind cununa de poet. Nobleța *Eleonorei de Este* atârna de numele lui *Tasso*. Eu știu unde l' înflorește tranșafirul.

Aceasta îmi spunea luna, când de o-dată

trecu un nor înaintea mea. De nu s'ar ivi și nori între poet și trandafir.

Seara a șaptea

De-alungul malului se întinde o pădure de fagi și stejari, plină de răcoare și miros dulce, primă-vara vin sute de privighetoare! Nu departe de pădure e marea, marea vecinic schimbătoare și între mare și pădure un drum făcut de prundiș. Trăsură dupe trăsură trece pe acest drum.

Eu nu mă uit nici la pădure, nici la mare, ci ochiul meu stă țintit asupra unei movile: este un mormânt de uriași; printre pietre cresc fragi și porumbe. Aci este poezie în natură. Crezi tu oare că oamenii o înțeleg? Să-ți spui deci ceea-ce am văzut și am auzit acolo chiar în seara și noaptea trecută.

Mai întâiu, trecură doi săteni bogăți. „Ce pomi frumoși!“ zise unu. „De aicea scoți cel puțin zece stânjeni de lemne pentru foc,“ răspuse cel-alt; „Iarna are să fie friguroasă; acu un an, ni se plătea câte cinci-zeci de lei stânjenul,“ și așa urmară cu vorba înainte.

Un alt călător zise: „aci e drumul rău.“ „Pomi afurisiți sânt de vină“ îi răspuse vecinul, „că nu bate nici un vântuleț, dor numai adierea mării“ și trecură.

Trecu și poșta; toți dormeau aci, unde este locul mai frumos; vizitiul sună din corn, dar el nu se gândea de cât: „știu să cânt bine și aicea sunetul se aude frumos; o să placă călătorilor?“ Ast-fel trecu și poșta.

De o-dată veniră doi tineri călare. Aceștia aū tinerețe și șampanie în vine, așa gândeam. Ei se și opriră cu un zâmbet pe buze la movila acoperită de mușchi și la tufișul întunecos. „Aicea m'ași iubi cu Christina morarului“ zise unul din ei, și porniră înainte.

Florile miroseau tare; nici un vânt nu bătea, marea nu se mișca, par'că ar fi fost o parte din cer, ce se întinde d'asupra câmpului nemărginit.

Trecu o căruță; într'ânsa erau șase oameni; patru dormeau, al cincilea se gândea la haina de vară cea nouă cât de bine îi va șede, al șaselea scoase capul în afară și întreabă ce movilă e aceea? Nu e nimica zise, vizitiul, nu e de cât o movilă de piatră; dar pomii...

„Ia spune-mi, ce e cu pomii?“ „În tr'adever, sunt de mare însemnătate, vezi d-ta iarna, când zăpada reface toate într'un ses, atunci pomii aceștia, îmi slujesc de călăuză să nu greșesc și să intru în mare; vezi d-ta, de aceea sunt ei de mare însemnătate, și cu aceste cuvinte trecură.

Veni apoi un pictor; ochii îi scinteiau; nu zise nimica; flueră, privighetorile cântară, una mai tare ca alta. „Tăceți din gură!“ strigă el, și-și însemnă toate colorile și nuanțele: „albastru, lila, castaniu închis; are să fie un tablou minunat!“ El copiasse natura în tocmai precum copiază *oglinda* chipul omului, și pe când copia, cânta fluerând o arie a lui Rossini.

Cea din urmă care sosi era o fată săracă: ea se odihni lângă movilă și-și puse sarcina jos. Iși întoarse fața smeadă și frumoasă, ascultând către pădure; ochii îi se lumineau când privea la cer și peste luciul mării. Măinile îi se împreunară; mi se pare, că zise Tatăl-nostru. Ea singură nu înțelese simțirea adâncă ce-o coprinse. Atât știu însă, că încă mulți ani în urmă îi va aduce aminte minutul acesta mai împede și mai senin de privești natura ce o încongioară, mai bine de cât o va zugrăvi pictorul cu colorile ce-și însemnase... Razele mele urmăriră fata, până ce zorile o sărutară pe frunte.

Seara a opta

Cerul era înnorat; luna nu se arată; eu mă simțeam îndoit de părăsit, colo, în camera mea, și mă uitam în vâzdub, unde ar fi trebuit să se ivească. Gândurile mele sburaū în depărtare, sus la marele meu prieten, care 'mi spunea în fie-care seară povești atât de frumoase și 'mi arăta fel de fel de icoane. O! câte n'am văzut! El plutise de-asupra potopului și zâmbise chivotului lui Noe, precum 'mi zâmbeste mie, și le aducea mângâerea unei lumi noi, ce era să înflorească. Când stete poporul lui israil plângând lângă apele babilonului, se uita duios printre sălcii, de cari atâr-nară arfele lor. Când se suise Romeo pe balcon și sărutatul dragostei se suise către cer, întocmai ca gândul unui Herub, stete luna în vâzdub, străveziă, ascunsă între chiparoși cei tufoși. A văzut pe viteazul în St. Helena, cum căuta peste ape

din vârful singuratic al stâncei, și idei mărețe îi mișcău sufletul. O! câte ar putea să povestească luna! Pentru dânsa, viața lumii nu e de cât un basmu! Astă-seară nu te mai văz vechiul meu prieten! nu pot să însemnez o mică icoană care să 'mî amin-tească vizita ta!

Cum stam așa pe gânduri, de o-dată se lumină în odaea mea; era o rază a lunii, care se stinse îndată, norii o acoperiră din nou, dar totuși era o salutare prietenească, o „bună-seară“ ce'mî trimisese luna.

TRIST COPAC

Trist copac și fără frunze.... altă dată măiestos,
Infruntat-ai cu mândrie ori ce viscol fioros,
Și furtunile cumplite și al ernei aspru ger...
Și-a ta frunte ridicată, o ținea' sus pân' la cer...
Acum ênsă la privire cât de mult ești de jelit :
Ești încovoiat de vreme, scorboros și desfrunzit.

O ! și eă în astă lume infruntat-am cu mândrie
Suferinți și chinuri multe, cât nisip într'o pustie,
Ênsă vremea vremuește, și lipsit de mângăere,
Eă îmi trec a mele zile tot în chinuri și durere,
Căci în sufletu-mi într'una, erni cumplite-au viscolit

Și copacul vieței mele, azi e trist și desfrunzit !

A. T.

IMPARATIA ARAPUSCHI

A fost odată ca nici odată, și de vreți a ști ce-a fost odată ș'altă dată n'a mai fost, ascultați pân' oiū sfârși, c'acu abia 'ncepuu.

A fost un împărat viteaz peste fire, că unde pornea cu rézboiū, zvânta, de nu remăsese domnie cât de mică, or împărăție cât de mare, pe la hotarele împărăției lui, să nu fi fost bătută; și ăst împărat avea trei feciori tot unu și unu de viteji și de frumoși. In povețele lui părintești, împăratu 'i sfătuia să lupte înainte mereu după ce-o muri el,—când că era bătrân

și când 'și aștepta ceasul, — și să su-puie pe toțivecinii ca să se mărescă țara lor, dar să nu care cum-va să intre în împărăția Arăpușchii, care să hotărăște din spre soare apune cu a lor, că acolo le rămâne oscioarele, că ori-care s'a dus, dus a fost, că 'napoi nu s'a mai întors.

Veni vremea de sbură sufletul împăratului în vėzduh și remaseră feciorii lui împărați câte trei, că se iubeau și n'au vrut nici unu să se despartă. Ei, cum se urcară pe scaunu împărăției, nici laie nici bălaie, și să intre în împărăția Arăpușchii, că ei gândeau că tatăl lor numa 'și fă-cuse spaimă, fiind-că ei nu vedeau în țara vecină cu a lor din spre soare-apune de

1) Povestit de Ion Georgescu, din com. Boțești, jud. Dâmbovița.

cât câmpii și iar câmpii, pustii, goale ; o-rașe, ori sate, ori oameni, neam ! Și se învoiră ca să plece al mai mare cu oaste nenumărată, și de'i s'o întâmpla ceva și nu s'o putea întoarce până într'un an, să plece al d'al doilea și de nu s'o întoarce nici el într'un an, să se ducă și al treilea.

Cum se 'nvoiră așa și făcură. Strânseră oaste mare ca nisipu mării și după ce'și luă ziua-bună de la frați, se puse al mai mare în fruntea ei și azi nițel, mâine mai mult, intrară în adâncu împărăției căreia 'i zicea a Arăpușchi. Au mers ei așa, cale lungă să le ajungă, și alt n'au văzut de cât pustiu și cer, iar încolo nimic, nici fântână, de se frigeau bieții soldați de sete.

Când, într'o zi, pe la nămiezi, iacă un palat de strălucea ca soarele. Cum îl văzu, împăratu, își orându oștirea ca să fie gata de luptă și puse de împresură palatul. Când colo în el nimic, nici picior de om, numai casa goală ; da o casă... halal să'fi fie ! Pe jos numai piatră, odăile mari și luminate de mii de lumini că era mai lumina ca ziua ; ciorciovelele de la giamuri și canaturile de la uși numai de stejar săpat în chip de flori și de câte alea toate, iar ușa a mare era împodobită numai cu nestemate, de 'ți luai vederile. Unde mai pu' o masă mare așezată și încărcată gata cu fel și chipuri de mâncări de 'ți făceau cu ochiu și te zăpăceau de nu știai din care să guști mai 'nainte ? Dar pivnița ? lungă, nene, să fi umblat trei zile pân' ea și să te fi rătăcit printre buțile pline de vinuri, d'alea de când cu tata Noe, de să bei un păhăruț și să și 'ncepi a da d'ancătelea.

Când văzură ostașii așa, fuga la pivniți, că mâncarea 'i fudulie, bătura 'i unde e, și băură până începură ale țiu urechile și holborosind câte alea, ca niște năzdrăvani, adormeau, bute. Ba adormiră și căpeteniile și împăratul, și dacă adormiră, peste noapte, iacă veni în zbor o fată frumoasă de înlemneai s'o fi văzut'o și când veni, făcu zgomot de se sculară ostașii, dar ea numai 'i amenință cu paloșul ce ținea în mâna dreaptă și toți remaseră înlemniți în loc, iar ea tăia din ei și p'ai-l-alți 'i luă în vârful paloșului și 'i aruncă câte unu, din dosul palatului peste alte hoituri de oameni. După aceea, se puse și spălă dușumelele de sânge, strânse canalele bu-

ților, că—ostașii de beți ce erau le lăsaseră deschise de se făcuse vin gărlă prin pivniță, puse masa iar, mănca și ea și spre ziua 'și luă zboru iar palatul rămase ca 'nainte.

La curtea împărătească, frații lui așteptară un an, și la un an, plecă fratele al mijlociū cu ce bruma oaste mai strânsese într'un an și ajunse și el după îndelungă vreme la același palat, unde 'i se întâmplă taman ca fratelui său al mai mare. Și când se împlini iar un an, plecă și fratele al mai mic, care era și mai deștept dintre toți.

Ajunse el cu oastea la palat, și oastea făcu tot ca ale-l'alte dinaintea ei, dar băiatu în loc să bea și să se îmbete, se furisă dintre ai săi și se urcă într'un pom din fața palatului ; și cum era pomul stufos, se ascunse de nu'l putea vedea nimeni iar el vedea tot, ș'acolo așteptă toată ziua până seara.

Seara auzi un vâjiit și văzu pe Arăpușca venind în zbor, o văzu și cum intră în palat și cum scotea soldații câte unu-unu în vârful paloșului și se cătrănea bietu băiat de milă, dar ce să facă ?

Numă ce se pomeni după aceea că 'și-ia iar zboru, Arăpușca, cu paloșul în mână și când o văzu atât 'i plăcu nuri și toată făptura ei, că uită și de frică și de tot, se coborî din pom, încalică pe un cal care i se păru lui din ai ostașilor și se luă în goană după ea. A avut noroc că Arăpușca nu se putea întoarce înapoi, că de 'l vedea atât 'i era.

Și țin'te băete, aleargă fecioru de împărat, peste dealuri, peste văi, peste câmp prin păduri de se schilodise calul alergând și ajunse abia resuflând în împărăția Sticleților de era într'o pădure p'un vârf de munte ; acolo o perdu din ochi. Ce se facă el ? A prins a întreba printre sticleți de nu știe unde stă ?

— Nu știm, răspuseră sticleții într'un glas, dar de vre'i, să'ți arătăm calea ce ține ea, că trece mereu p'aici dar nu se oprește nici odată.

Il duseră bieții sticleți pân' la hotare, pe drumul ce urma ea ș'acolo 'l lăsară în voia Domnului. El dacă se văzu singur, o luă înainte drept și dupe o vreme ajunse în împărăția corbilor, vulturilor și a cocorilor și aceștia făcură tot ca sticleții că nici ei nu știau unde stă Ară-

pușca fără numai că o ved trecând în sbor pe acolo.

Merse el și eșind din împărăția lor, intră într'a ciocârlanilor, grangurilor și cocoșarilor.

Împărații ciocârlanilor, grangurilor și cocoșarilor puseră pristav să strige toți supușii și întrebându-i, nici unu n'a fost în stare să spue unde e locuința Arăpușchi.

Taman într'un târziu, iată un ciocârlan șchiop venea șontic, șontic.

— Eū știū, Măriele-Voastre, unde e împărăția Arăpușchi.

— Știi tu ?

— Cum să nu știū, păcatele mele, că d'acolo mi se trage d'am rămas șchiop.

— Cine e Arăpușca aia ?

— E o fată, să trăiți, a căreia toată puterea îi stă într'un paloș ; fără el e femeie ca toate femeile, dar cu el în mână prăpădește lumea de-o vrea.

— Nu cum-va știū d-ta, ce trebuie să fac ca să ajung în ținuturile ei ? întrebă feciorul de împărat.

— Ba știū, dar e greū.

— Să fie cum o fi.

— Izbândă să dea Dumnezeū, dac așa zise ciocârlanu, și întinzind aripa 'l atinse pe obraz și 'i zise să se dea de trei ori peste cap.

Fecioru de împărat făcu în ăst chip și se prefăcu într'o muscă ca toate muștele, dor că vorbea și pricepea tot.

— Acu, zise ciocârlanu, suī pe spina-rea mea, și luându'și zioa bună de la împărați, se ridică odată de ajuns pân' la vântul turbat și d'acolo se coborī în jos.

— Măre, da iute zbori, zise fecioru de împărat, care abia se ținea să nu alunece jos.

— Păi alt-minteri e cale de trei ani pân' acolo, de'i umbla ca oamenii, d'abia te schimbaiū eū în muscă... Și mai sări de vr'o trei ori șajunse la hotar.

Acī dacā ajunsese, ciocârlanu zise împăratului să se dea iar peste cap ; el se dădu, se făcu om la loc și 'l învăță să se ducă pre un deal în sus și va da de casele Arăpușchi ; să intre în ele pe din dos și va găsi o ușe cu totul și cu totul de aur ; s'o deschiză căci prin ea va intra în o-

daia în care doarme ea când se întoarce din călătorii.

Să aștepte acolo pân' se va culca și fără să'l simță, de-o putea, să intre să pue mâna pe paloș și să fugă cu el să'l ascundă și'n gaură de șarpe, numai să nu'l găsească, când l'o căta. De 'l vei lua, poți face cu ea ce vei vrea, că în el 'i stă puterea întreagă.

Feciorul de împărat nu știa cum să mulțamească bietului ciocârlan de bună-tatea lui, dar ciocârlanu neplăcându'i plecăciuni multe, își luă zboru, dupe ce'i pofii izbândă, și peri în vėzduh.

Băiatul făcu în tocmai după povața ciocârlanului și izbuti a pune mâna pe paloș. Dupe ce'l ascunse bine se întoarce înapoi și voi să deștepte pe Arăpușca, dar neștiind cum s'o scoale mai frumos începu a o săruta, că, maică doamne, mult 'i mai plăcea și-ar fi dat și viața pentru ea !

Arăpușca se deșteptă și vėzându-se în brațele lui se încruntă, și se ridică să pue mâna pe paloș, dar nevězându'l la locul lui, a priceput că e în puterea omului de era lângă ea și fiind-că 'i plăcea și ei că era frumos, începu a'l săruta și ea, și... iac'asa...

L-a momit ea, nu e vorba, ca să'i spue unde 'i-a ascuns paloșul, dar aș ! feciorul de împărat să'i mai spuie ; par'că nu'i era bine cum era !

Dupe ce a stat câtă-va vreme în sărutări și în dezmerdări, se cununară și făcură o cununie... ce mai cununie ! și ce mai mănăcări !.. am mănecat și eū la masă, da 'n picioarele că nu eram pofit și n'aveam scaun.

Dupe cununie, plecară să vie în împărăția băiatului și pe drum ce să vezi ? case, oameni, orașe în toată rânduiala. Pasă-mi-te, Arăpușca ura oamenii și cu puterea paloșului ei 'i prăpădise, dar acum fiind-că nu'l mai avea, toate lucrurile 'și veniseră în fire. Ba a nviat și oștile fraților băiatului cu frațiū lui cu tot.

Și sfărșind povestea încălicaiū p'o șea și sfărșiiū povestea, că doar n'ăți fi gândind că 'i minciună, că eū nu's de când cu minciunile ci 's de când cu minunile.

Dumitru Stăncescu.

FRANÇOIS COPPÉE

SEVERO TORELLI

(DRAMĂ ÎN CINCI ACTE, ÎN VERSURI)

ACTUL AL DOILEA

SCENA I

(Urmare)

Severo

Deschide-te pământ!...

Dona Pia

Da! trebuia, pe urmă... să intru în mormânt!...
 Bărbatul meu scăpase, ar fi trăit cu bine!...
 Și fără ca să știe nimica. Dar în mine
 S'aprinse o dorință, 'nainte de-a muri,
 Să 'l ved, măcar departe de mine a 'l zări...
 Și lașităței mele amorul fu complice.
 Când reveni cu viață, și 'l auzii că 'mi zice:
 Că numai pentru mine iertarea a primit
 De densusul mă coprinse un dor nemărginit...
 Ah! Il iubeam atâta!... Eram a lui cu totul!...
 Când 'l-am văzut pe scaun căzând, — el, strănepotul
 Atâtor umbre sfinte, — cu sufletul zdrobit,
 Mi-am zis că nu se poate să mor... și am trăit!
 A! Am trăit! Dar crima cu cât 'mi a fost de mare,
 Pe-atât a fost de lungă adâncă-'mi ecspiare.
 Nu! Dumnezeu mă iartă, dar tot pătată sunt...
 Dar când, să 'mi uit de moarte făcusem jurământ,
 Copilul concepuse în muma adulteră.
 Părea că 'mi este pieptul mușcat de o viperă,
 Căci mă rodea teribil sălbaticul mister!

Severo

Și când văzu lumina, copilul adulter,
 Tu n'ai putut...?

Dona Pia

Ertare! Ertare! Ți sunt mumă!

Severo

Oh! Iartă-mă!... durerea și groaza mă sugrumă!
 De un moment, simt pieptul rănit și sfâșiat...

Aș vrea să strig și gâtul de-arsură e uscat
 Sudoarea mi se urcă din inimă pe frunte,
 În creier mi s'adună un șir de gânduri crunte,
 Cu ochii vîd, și 'mî pare că 'n haos mă găsesce,
 Cu simțul și speranța sunt mort, și tot trăiesc.
 De viața mea mă-e scârbă, de corpul meu, rușine!
 Eă, fiul lui Barnabo! Mă-e frică chiar de mine!
 Și, când gădădesc că bietul bătrîn, cât mă iubea,
 Că el, atît de nobil, atît de bun, credea,
 Că îi sunt fiu, sârmanul, și dînsul că 'mă-e tată!
 Și el a strîns în brațe o iazmă blestemată;
 Și buza mea murdară a sărutat pe-a lui!
 O! cer! a mea durere n'ași vrea-o nimînuî,
 Căci nimeni n'ar fi 'n stare s'o suferi ca mine!
 O! Mamă, de-o cam dată m'am îndoit de tine,
 Dar pentru-a ta greșală, prea mult ai suferit.
 Oh! Iartă-mă! Dar este prea mare ironie
 Ca uliul să fie crezut drept ciocărlie
 Și șarpele drept ânger, d'un biet bătrîn martir!

(Va urma)

Th. M. Stoenescu.

BIBLIOGRAFIE

Karl Schrattenthal, Vasile Alexandri und die rumaenische Literatur. Leipzig 1885.

De la o vreme oare-care se poate observa în Germania un interes din ce în ce crescând pentru istoria și literatura română. Spiritul german, tînde a crea, cum zicea Götthe: „literatura universală: în care să fie reprezentate toate literaturile din lume, el caută și găsește frumusețile literare, căci este mai bine dispus a priini de pretutindena. Încă de pe la 1854, găsim baladele române traduse de Kotzeoue: literatura populară este interpretată și tradusă de K. Schuller; cea d'ântăia colecțiune de basme române a avem numai în traducerea germană a fraților Schoth la 1847? Nuvele, romane, poezii basme, au fost traduse în anii din urmă de doamna Kremnitz; și aci în București avem de doi ani deja o revistă germană Bukarester Salon de I. Betelheim care are unicul scop a pune străinătatea în pozițiune de a cunoaște mai de aproape viața intelectuală română.

Ce minune deci dacă găsim și în revista „Auf der Höhe“ care apare în Lipsca, supt redacțiunea lui Sacher Masoch un studiu asupra unei figuri marcante din literatura română, precum este cel despre V. Alexandri; pe cari voim să'l aducem la cunoștința publicului nostru.

În acest studiu se resimte influența lucrărilor anterioare, de cari am pomenit. Este o lucrare serioasă, și bine a făcut autorul d. Schrattenthal că s'a lăsat să fie călăuzit și de un studiu analog al d-lui Dulfu scris în limba maghiară. În genere, când autori străini scriu ceva despre literatura română, scriu mai

multă fantazie și mai puțină știință în acea scriere. Se cred necontrolați, și lumea primește fără să mai caute dacă e așa sau altfel. Acum însă, judecata asupra literaturii române s'a modificat puțin și studiul lui Schrattenthal va contribui de asemenea la această lucrare.

Înainte de a vorbi de Alexandri arată autorul ce e drept în mod rudimentar, originea și dezvoltarea literaturii române; vorbește apoi de poezii puțin anterioare și contemporani cu dînsu, condițiunile supt cari au lucrat; vorbește de Heliade, Goleștii, Văcăreștii du la începutul teatrului național, și rolul ce l'a jucat Alecsandri în renașterea literară și politică a României.

Activitatea literară a lui Alecsandri a divide în lirică, epică și dramatică, caracterizând-o și criticând-o; arătând părțile frumoase artistice prin cari a ajuns Alexandri să fie considerat ca frunzașul literaturii române, dar nu mai puțin defectele cari 'l scoară de pe treapta unde 'l pune entuziazmul.

Iată cuvintele cu cari încheie Schrattenthal studiul său „După cele spuse, Alexandri este poetul cel mai popular al României, eșcelent pe tărîmul liricei, fericit în poezia narativă — mai puțin important ca dramatic. Că a deșchis însă calea, ni se pare o faptă atît de mare, în cât de sigur nu-îo va uita națiunea nici o dată, doară numai dacă va voi să fie nerecunoscătoare.

Ar trebui să fim recunoscători d-lui Schrattenthal pentru acest studiu, și am dori ca și alți frunzași ai literaturii noastre să și găsească biografi și apretatori drepți în străinătate.

Moga.